

23.3.2026

Hallintosäännön liite 1

Äänekosken kaupungin johtaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Käsitelty: Kaupunginhallitus 2.3.2026, 47 §

Hyväksytty: Kaupunginvaltuusto 23.3.2026, 18 §

Asiakirjan tarkoitus ja soveltaminen

Tämän asiakirjan tarkoituksena on määrätä Äänekosken kaupungin johtamisesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa ja näiden edellyttämästä poikkeuksellisesta toimivallan jaosta. Asiakirja on osa kuntalaissa (410/2015) tarkoitettua kaupungin hallintosääntöä ja sen liite.

Asiakirjaa sovelletaan kaupunkia koskevissa häiriötilanteissa ja valmiuslaissa (1552/2011) määritellyissä poikkeusoloissa sekä näihin valmistautumisessa.

Häiriötilanteet ja poikkeusolot

Häiriötilanteilla tarkoitetaan sellaisia tapahtumia, tilanteita ja olosuhteita, jotka edellyttävät tavanomaisesta poikkeavia toimenpiteitä ja toimivaltuuksia Äänekosken kaupungin johtamisessa tai kaupungin palveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa taikka muussa kaupungin toiminnassa.

Poikkeusoloja ovat valmiuslaissa tarkoitetut tapahtumat, tilat ja uhat.

Valmius- ja pelastussuunnitelmat

Valmiuslain mukaan kuntien tulee valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa.

Valmiussuunnittelulla luodaan sellaiset johtamisjärjestelmät ja toimintaperiaatteet, joilla Äänekosken kaupungin häiriötilanteiden aikainen johtoryhmä ja kaupungin toimialat ja yksiköt voivat toimia siten, että kaupungin elintärkeiden toimintojen ylläpito erilaisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa tulee turvatuksi.

Kokonaisvarautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin muodostuu koko kaupunkia koskevasta valmiussuunnitelmasta sekä toimialojen ja yksiköiden valmiussuunnitelmista. Valmiussuunnitelmien ohella häiriötilanteisiin varautumista tukevat kiinteistökohtaiset pelastussuunnitelmat ja soveltuvien osin myös kaupungin määräysvaltaan kuuluvien yhteisöjen ja säätiöiden toiminta.

23.3.2026

Valmiussuunnittelusta ja riskienhallinnasta vastaa kaupunginhallitus. Valmiussuunnittelun johtamisesta vastaa kaupunginjohtaja sekä muut johtavat viranhaltijat tehtäviensä mukaisesti. Riskienhallinnasta vastaavat hallintosäännössä määrätyt toimielimet ja viranhaltijat.

Kaupungin toimialat ja yksiköt laativat ja päivittävät valmiussuunnitelmansa kaupungin keskushallinnon antamien ohjeiden mukaisesti. Ohjeet laaditaan yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa. Valmiussuunnitelmat tarkistetaan ja tuodaan toimivaltaisen toimielimen käsiteltäväksi vähintään kerran Äänekosken kaupunginvaltuuston toimikauden aikana ja aina, kun kaupungin toimintaympäristössä tapahtuu olennaisia muutoksia.

Pelastuslain (379/2011) mukaan kaupungin toimitiloista ja rakennusten hallinnoinnista vastaavien tulee laatia kirjalliset pelastussuunnitelmat, joista ilmenevät omatoimisen varautumisen järjestelyt.

Valmius- ja pelastussuunnitelmien laatimisvastuiden tulee sisältyä myös kaupungin tekemiin alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin erityisesti kaupungin määräysvallassa olevien yhteisöjen ja säätöiden kanssa.

Hallintosäännön ja toimivallan siirtopäätösten sovellettavuus häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Kulloinkin voimassa olevaa Äänekosken kaupungin hallintosääntöä ja sen nojalla tehtyjä toimivallan siirtopäätöksiä noudatetaan myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, jollei tästä asiakirjasta, valmiuslaista, valmiuslain käyttöönottoon ja soveltamiseen liittyvistä valtioneuvoston asetuksista tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu.

Erityistoimivallan käyttöön ottaminen

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kaupunginjohtaja voi käyttää normaaliolojen hallintosäännössä määrätystä toimivallasta poikkeavaa toimivaltaa peruspalvelujen turvaamiseksi ja häiriötilanteen normalisoimiseksi silloin, kun asia koskee toimenpiteiden yhteensovittamista kaupungin toimialueiden ja yksiköiden kesken, taloudellisten tai henkilöstövoimavarojen suuntaamista, viestintää tai muuta häiriötilanteen hoitamiseksi tarpeellista päätöstä tai toimenpidettä.

Erityistoimivallan käyttöön ottamisesta päättää kaupunginhallitus. Kiireellisessä tapauksessa erityistoimivallan käyttöön ottamisesta päättää kaupunginjohtaja häiriötilanteiden aikaisessa kaupungin johtoryhmässä, minkä jälkeen kaupunginjohtajan päätös annetaan viipymättä kaupunginhallituksen vahvistettavaksi.

Erityistoimivallan käyttöä jatketaan siihen saakka, kunnes kaupunginhallitus päättää sen käyttämisen lakkauttamisesta tai päättää jättää vahvistamatta tai kumoaa kaupunginjohtajan tekemän käyttöönottopäätöksen.

Kaupunginjohtaja tekee häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaiseen toimivaltaansa kuuluvat päätökset häiriötilanteiden aikaisessa kaupungin johtoryhmässä johtoryhmän jäsenen tai kokoukseen osallistuvan asiantuntijan valmistelun tai ehdotuksen perusteella.

Milloin kaupunginjohtaja on poissa tai esteellinen, toimii hänen sijaisenaan hallintosäännössä määrätty viranhaltija tai kaupunginhallituksen hallintosäännön nojalla määräämä muu sijainen.

23.3.2026

Luottamushenkilöorganisaatio

Äänekosken kaupungin kuntalain mukaiset toimielimet työskentelevät häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa mahdollisuuksien mukaan kuten normaalioloissakin, jollei tässä asiakirjassa ei ole muuta määrätty taikka valmiuslaista, valmiuslain käyttöönottoon ja soveltamiseen liittyvistä valtioneuvoston asetuksista tai muusta lain-säädännöstä muuta johdu.

Häiriötilanteiden aikainen kaupungin johtoryhmä

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kaupungin toimintaa johtaa kaupunginjohtaja ja hänen johtamansa häiriötilanteiden aikainen kaupungin johtoryhmä. Tähän johtoryhmään kuuluvat puheenjohtajana kaupunginjohtaja ja jäseninä hallintojohtaja (/hallintopäällikkö), henkilöstöjohtaja (/henkilöstöpäällikkö), talousjohtaja, toimialajohtajat ja muut kaupunginjohtajan määräämät viranhaltijat. Tarvittaessa kaupunginjohtaja voi kutsua tai määrätä häiriötilanteiden aikaiseen johtoryhmään asiantuntijoita ja avustavaa henkilöstöä.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa kaupunginjohtaja ja häiriötilanteiden aikainen johtoryhmä vastaavat häiriötilanteen ja poikkeusolojen edellyttämistä toimenpiteistä ja ohjaavat voimavaroja toimialueille ja yksiköihin kulloinkin käsillä olevien tilanteiden ja vaatimusten mukaisesti. Häiriötilanteiden aikainen kaupungin johtoryhmä toimii myös kaupungin valmiustoimikuntana ja yhteyselimenä muihin valmiustoimikuntiin nähden.

Kaupungin toimialojen ja yksiköiden tulee häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaisessa toiminnassaan ottaa huomioon häiriötilanteeseen ja poikkeusoloihin liittyvät viranomaiset ja muut lakisääteiset organisaatiot ja elimet sekä näiden toimivalta ja tehtävät.

Muut häiriötilanteiden ja poikkeusolojen aikaiset johtoryhmät ja työryhmät

Kaupungin toimialoilla ja yksiköissä toimivat hallintosäännön tai valmiussuunnitelmien mukaiset johtoryhmät. Muut häiriötilanteisiin liittyvät johtoryhmät ja työryhmät, joihin kuuluu henkilöitä eri toimialueilta, asettaa ja jäsenet niihin määrää kaupunginjohtaja. Johtoryhmät ja työryhmät toimivat asettajan määräämässä tehtävässä ja asettajan määräämillä toimivaltuuksilla.

Johtoryhmien ja työryhmien toiminnasta on informoitava kaupunginjohtajaa ja häiriötilanteiden aikaista kaupungin johtoryhmää välittömästi toiminnan alettua ja muutoinkin viipymättä.

Viestintä

Kaupunginhallituksen tai kaupunginjohtajan päätettyä tämän asiakirjan mukaisen erityistoimivallan käyttöön ottamisesta kaikki kaupungin tiedotteet, lausunnot ja haastattelut annetaan kaupunginjohtajan tai tämän määräämän vastuuhenkilön koordinoimana häiriötilanteiden aikaisen kaupungin johtoryhmän kautta, jollei kaupunginjohtaja häiriötilanteiden aikaisessa kaupungin johtoryhmässä toisin päättä.